

کتابشناسی ترصیفی بایگانی

ساناز میرحسینی موسوی

سرشناسه : میرحسینی موسوی، ساناز، ۱۳۶۳ -
 عنوان و نام پدیدآور : کتابشناسی توصیفی بایگانی / ساناز میرحسینی موسوی.
 مشخصات نشر : قم: بوکتاب. ۱۳۹۵
 مشخصات ظاهری : ۱۱۲ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
 شابک : ۷-۱۴-۶۵۱۸-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع : کتاب و مواد خواندنی
 موضوع: Books and reading
 موضوع: مطالعه و فراگیری
 موضوع: Study skills
 رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ک۲/م۹/۳۱۰۰۳
 رده‌بندی دیویی: ۰۲۸/۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۰۳۱۵۷

انتشارات بوکتاب

کتابشناسی توصیفی بایگانی

نویسنده: ساناز میرحسینی موسوی

ویراست: کاظم مطلق

طرح جلد: سحر واعظی

چاپ: ششم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵ - نوامبر چاپ اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک : ۷-۱۴-۶۵۱۸-۶۲۲-۹۷۸

تهران: میدان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۸.

طبقه اول، تلفن: ۰۲۱۶۶۴۸۴۱۷۹

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

دیباچه.....	۹
پیش گفتار.....	۱۱
فصل اول: مفاهیم کتاب و کتابخوانی.....	۱۵
کتاب چیست؟.....	۱۹
کتاب، کالای فرهنگی.....	۲۰
ویژگی‌های کتاب خوب.....	۲۲
مطالعه چیست؟.....	۲۳
اهداف مطالعه و خواندن.....	۲۵
۱. خواندن به قصد لذت بردن.....	۲۵
۲. خواندن به قصد یادگیری.....	۲۶
۳. خواندن به قصد تصمیم‌گیری بهتر.....	۲۶
۴. خواندن به قصد آگاهی و شناخت.....	۲۷
روش‌های مطالعه و خواندن.....	۲۸
روش خواندن اجمالی.....	۲۹
روش تندخوانی.....	۳۰
روش عبارت خوانی.....	۳۰
روش دقیق خوانی.....	۳۰

۳۱	خواندن تجسسی
۳۱	خواندن انتقادی
۳۲	فواید مطالعه و کتابخوانی
۳۴	جایگاه بی بدیل کتابداران
۳۷	فصل دوم: کتاب و کتابخوانی در فرهنگ اسلامی
۴۲	جایگاه کتاب در اسلام
۴۳	الف کتاب در قرآن
۴۳	ب) کتاب در اخبار
۴۷	کتابخوانی، ترویج دینی
۵۱	فصل سوم: سیمای کتاب و کتابخوانی در نگاه بزرگان
۶۹	فصل چهارم: کتابخوانی و کودکان و نوجوانان
۷۳	۱. نیاز عاطفی
۷۳	۲. نیاز شناختی
۷۳	۳. نیاز شخصیتی
۷۶	خانواده و کتابخوانی
۷۸	نقش آموزش و پرورش
۸۳	نقش اثرگذار کتابخانه ها
۸۵	چگونگی گزینش کتاب مناسب
۸۷	الف) کیفیت محتوا
۸۸	ب) کیفیت نگارش

۸۸	ج) کیفیت تصویر
۸۹	د) کیفیت ارائه
۸۹	ایجاد عادت به مطالعه

فصل پنجم: وضعیت مطالعه در ایران ۹۵

۱۰۳	موانع گرایش به مطالعه
۱۰۴	۱. کمبود وقت
۱۰۵	۲. گرانی کتاب و تنگنای اقتصادی
۱۰۶	۳. معضلات نظام آموزشی
۱۰۹	۴. تأثیر رسانه‌های تصویری
۱۰۹	۵. استعمار اطلاعاتی
۱۱۰	۶. نبود کتابداران و اطلاع‌رسانان متخصص
۱۱۰	۷. کمبود اطلاع‌رسانی در زمینه کتاب
۱۱۱	۸. بیگانگی خانواده‌ها با کتابخوانی

دیباچه

نقش محوری مطالعه و کتابخوانی و ارزش ذاتی فرهنگ مکتوب و تأثیر آن و الفت جامعه با کتاب و لوازم مربوط به آن در پیشرفت و توسعه جامعه بر کسی پوشیده نیست. به راستی با ترویج و گسترش کتاب و کتابخوانی است که میتوان علاوه بر دستیابی به دستاوردهای نوین بشری در زمینه دانش و فرهنگ و پیشینه اندیشه ها، عقاید و تجلیات فکری و اخلاق بزرگان فکر و اندیشه، به سفارشات و توصیه های دینی و اسلامی که در آن کتاب و کتابخوانی جایگاهی بس ارجمند و متعالی دارد، عمل نمود. این است که آراسته شدن به فضایل اخلاقی، مقابله با خرافات و انحرافات فکری و جلوگیری از خودباختگی در برابر بیگانگان در سطح جامعه در گرو افزایش آگاهی و دانش یکایک افراد جامعه است که این مهم نیز ارتباط تنگاتنگی با درک ارزش و جایگاه کتاب و اهتمام به مطالعه آن دارد. در اساسنامه یونسکو آمده است: «از آنجا که جنگ در ذهن انسانها زاده میشود، دفاع از صلح نیز باید ملکه ذهن انسانها شود». کتاب به علت نقش

مهمی که در ایجاد محیط فکری مناسب برای دوستی و تفاهم ایفا میکند، یکی از مهمترین وسایل دفاع از صلح و تفاهم بین‌المللی است. از طرف دیگر رسانه‌های گروهی به خصوص رسانه ملی که فرهنگسازی و گسترش آگاهی و رشد جامعه از رسالت‌های آن محسوب می‌گردد، وظایف خطیری در ترویج کتاب و فرهنگ مطالعه بر عهده دارند. با توجه به اهمیت این موضوع، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما با هدف استفاده برنامه سازان رسانه، مجموعه حاضر را که به وسیله محقق ارجمند عیسی زارعی تدوین یافته و در بخش‌های مختلف به مبحث کتاب و کتابخوانی و جایگاه آن در رسانه ملی پرداخته است، تقدیم مینماید. امید است مورد توجه علاقمندان و به ویژه مدیران و برنامه سازان رسانه ملی قرار گیرد.

«خوشبخت کسی است که به یکی از این دو چیز دسترسی یابد:

کتاب‌های خوب یا دوستانی که اهل کتاب باشند.» ویکتور هوگو

پیش گفتار

در تعریف مطالعه گفته‌اند: مطالعه یعنی بررسی. بررسی هر چیزی که نیاز به شناختن، دانستن و فهمیدن داشته باشد. از طرفی منشاء شناخت و دانش اندوزی نیز پرسشگری است و ویژگی مهم انسان در طول تاریخ پیدایش او همین پرسشگری بوده است و تمدن، حاصل پاسخ دادن به این پرسشهای کنجکاوانه انسانهاست. در عصر حاضر ذکر این نکته که تا چه حد کتاب و کتابخوانی موجب رشد دینی و اخلاقی، فرهنگی و اجتماعی و عقلانی آدمی است ضرورتی ندارد، زیرا اغلب بر این نکته اتفاق افتاده که کتاب‌های مفید و سودمند یکی از بهترین ابزار رساندن پیام و انتقال فرهنگ و تمدن بشری از نسلی به نسل دیگر است و گسترش فرهنگ مکتوب و ترویج کتاب و کتابخوانی یکی از اساسی‌ترین و مناسب‌ترین اقدامها در جهت توسعه، رشد و تعمیق فرهنگ خودی و مقابله با تهاجم فرهنگی بیگانه است. بدین لحاظ امروزه یکی از معیارهای سنجش رشد فرهنگی ملت‌ها، میزان رغبت هر ملت به مطالعه است. چرا که توسعه فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی هر جامعه‌ای، میزان انس و الفت افراد آن جامعه با ابزارها و اهرمهای فرهنگی را نشان میدهد. در واقع رشد آگاهیهای همجانبه افراد، پیش نیاز توسعه فراگیر جامعه به شمار

می‌آید و اهرم اصلی افزایش آگاهی، گسترش «فرهنگ مطالعه و کتابخوانی» است.

از سوی دیگر در فرهنگ و تمدن اسلامی، کتاب همواره جایگاه ویژه‌ای داشته و عنایت خاصی به آن شده است. اسلام، تنها دینی است که معجزه‌هاش کتاب و نخستین پیام آن، امر به خواندن است و دانش‌اندوزی و کتابخوانی در اسلام، از جایگاه ارزشمند و بالایی برخوردار است. روایتهای گوناگونی از پیامبر خدا و ائمه معصومین علیهم‌السلام موجود است که پیروان دین مبین اسلام را به دانش‌ورزی و کتابخوانی ترغیب و سفارش فرموده‌اند. پیشوایان دینی، همچنین مسلمانان را به حفظ و نگهداری کتابها توصیه فرموده و از این رهگذر، اهمیت فرهنگ مکتوب را به مردم یادآور شده‌اند. از طرفی بررسی وضعیت تاریخی، اجتماعی و فرهنگی کشورمان نشان می‌دهد که کتاب از دیر زمان حافظ و احیاکننده تفکر و اندیشه‌های متعالی سرزمین اسلامی ما و منبع عظیمی جهت سیراب نمودن عطش طالبان علم و اندیشه و حقیقت بوده است. اما رواج و گسترش روحیه کتابخوانی و مطالعه در میان ملت عزیزما که خود یکی از شعله‌داران فرهنگ، کتاب، معرفت و تمدن در طول تاریخ است، در حال حاضر خیلی کمتر از آن چیزی است که از چنین ملتی انتظار می‌رود. این در حالی است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی و به ویژه در سالهای

اخیر در عرصه ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی گامهای بزرگی برداشته شده است، اما به نظر میرسد تا رسیدن به نقطه مطلوب فاصله زیادی وجود دارد. شکی نیست که برطرف ساختن این نقیصه، همت و برنامه‌ریزی مسئولان فرهنگی و حمایت و پشتیبانی یکایک افراد جامعه را میطلبد. چرا که گسترش کتاب و کتابخوانی منوط به اجرای برنامه‌ها و ارایه راهکارهای فرهنگی و نحوه مدیریت صحیح این برنامه‌هاست، به عبارت دیگر زمانی میتوانیم فرهنگ مطالعه در جامعه ریشه‌رشد کنونی را نهادینه کنیم که بسترهای فرهنگی و اجتماعی آن را آماده بسازیم.

از طرف دیگر وسائل ارتباط جمعی و به ویژه رادیو و تلویزیون، در این روزگار به جرئی جدایی‌ناپذیر از زندگی افراد بدل شده است. به سختی می‌توان تصور نمود که رسانه‌های دیداری شنیداری که با ترویج فرهنگ بصری، خود در ایجاد شکاف و فاصله بین افراد و فرهنگ مکتوب در مظان اتهام قرار دارند. هر کدام به نحوی بتوانند در توسعه و ترویج کتاب و کتابخوانی نقشی فعال ایفا کنند. اما نتایج پژوهش‌ها نشان میدهد که این صنایع نوین دارای کارکردهای متناقضی هستند، یعنی هم به توسعه کتابخوانی و هم محدود ساختن آن می‌توانند کمک کنند. در واقع در جوامع امروزی این ابزارها برای عده‌ای در خدمت گسترش کتابخوانی و برای عده‌ای دیگر به صورت مانعی بر

سر راه کتاب و کتابخوانی عمل میکنند. چرا که نوع و میزان استفاده از رسانه و نوع برنامه‌سازی در آن است که مثبت یا منفی بودن تأثیرات و کارکردهای آن را مشخص میکند. لذا در شرایط جدید شبکه‌های رادیو، تلویزیونی در سراسر جهان، اغلب با رویکردهای فرهنگی سعی در تشویق مخاطبان خویش به کتاب و کتابخوانی دارند.